न्धिविड्वराहग्रामकुक्कुटनरगोमांसभक्षणे सर्वेष्वेतेषु द्विजातीनां प्रायश्चित्तान्ते भूयः संस्कारं कुर्य्यात्" ।

पलाद पुंस्त्री पलमत्ति अण् उप०स० । १राक्षसे हेमच० । स्त्रियां जातित्वात् ङीष् । २मांसभोजिमात्रे त्रि०

पलादन पुंस्त्री० पलमदनं यस्य । १राक्षसे हेमच० स्त्रियां जातित्वात् ङीष् । २मांसभोजिमात्रे त्रि० ।

पलान्न न० पलमिश्रणेन पक्वमन्नं शा०त० । (पोलाओ) ख्याते मांसादिमिश्रणेन पक्वान्नभेदे तत्र द्रव्यादिपाकराजेश्वरे उक्तानि यथा "शरावमात्रं छागमांसं तत्पादमितं घृतम् त्रिमाषकं त्वचं लवङ्गमेलाफलञ्च । शरावमितास्तण्डुलाः । मरिचं तोलकद्वयम् एकमाषकं कुङ्कुमम् । आर्द्रकं तोलकद्वयमात्रं षट्तोलकं लवणम् । शरावार्द्धपादमिता दाक्षा" । तत्पाकप्रकारो यथा "छागमांसं सूक्ष्मं घोरयित्वा शुष्कप्रलेहपाककरणानन्तरं पात्रान्तरे तेजपत्रोपरि अल्पाखण्डगन्धद्रव्येण सह प्रथमं सज्जी कर्त्तव्यम् । ततस्तण्डुलं जलेनार्द्धसिद्धं कृत्वा मण्डगालनपूर्वकमल्पाखण्डगन्धद्रव्येण सह तन्मांसोपरि सज्जी कर्त्तव्यम् । एवंप्रकारेण वारंवारं सज्जीकृत्य तदुपरि अवशिष्टघृतक्षेपणेन दण्डद्वयं तप्ताङ्गारोपरि रक्षेत्" ।

पलाप पु० पलमाप्यतेऽत्र बाहुल्येन आप–आधारे घञ् । १हस्तिकपोले २कण्ठपाशे च शब्दमाला । [गतौ हेम० ।

पलायन न० परा–अय–ल्युट् रस्य लः । भीत्या स्थानान्तर

पलायित त्रि० परा+अय–गत्यर्थत्वात् कर्त्तरि क्त रस्य लः । १भीत्या पलायनकर्त्तरि २अपयाते च हेमच० ।

पलाल पु०न०पल–कालन् । शस्यशून्ये धान्यकाण्डे (नाड़ा) (पोयाल) अमरः ।

पलालदोहद पु० पलालं दोहदं यस्य । आम्रवृक्षे शब्दमाला पलालवेष्टने हि तस्य वृद्धिरिति तस्य तथात्वम् ।

पलाली स्त्री ६त० । मांससमूहे ततः अस्त्यर्थे पामादि० न ह्रस्वः च । पलालिन तद्युक्ते त्रि० ।

पलाश न० पल–ततो भावे घञर्थे क पलं गतिं कम्पनमश्नुते अश–व्याप्तौ अण् उप०स० । १पत्रे अमरः पलं मांससवर्णं ब्रह्ममांसोत्पन्नत्वेन कारणतया तद्वा अश्नुते अश–व्याप्तौ अण् उप०स० । २स्वनामख्याते वृक्षभेदे तस्योत्पत्तिः शत०ब्रा० १३।४।४ "मांसेभ्य एवास्य पलाशः समभवत् । तस्मात्स बहुरसो लोहितरसो लोहितमिव हि मांसं तेनैवैनं तद्रूपेण समर्धयत्यन्तरे खादिरा भवन्ति बाह्ये पालाशा अन्तराणि ह्यस्थीनि बाह्यानि मांसानि स एवैनांस्तदायतने दधाति" । स च ब्रह्ममांसजत्वात् ब्रह्मरूपः यथोक्तं शत०ब्रा० ६।६।३।७ "ब्रह्म वै पलाशः" इति "अश्वत्थरूपो भगवान् विष्णुरेव न संशयः । रुद्ररूपो वटस्तद्वत् पलाशो ब्रह्मरूपदृक्" पद्मोक्त १६०अ० । तत्पर्य्यायगुणादि भावप्र० उक्तं यथा "पलाशः किंशुकः पर्णो याज्ञिको रक्तपुष्पकः । क्षारश्रेष्ठो वातपोथो ब्रह्मवृक्षः समिद्वरः । पलाशो दीपनो वृष्यः सरोष्णो व्रणगुल्मजित् । भग्नसन्धानकृद्दोषग्रहण्यर्शःकिमीन् हरेत् । तत्पुष्पं स्वादु पाके तु कटुतिक्तं कषायकम् । वातलं कफपित्तास्रकृच्छ्रजिद् ग्राहि शीतलम् । तृड्दाहशमनं वातरक्तकुष्ठहरं परम् । फलं लघूष्णं मेहार्शःक्रिमिवातकफापहम् । विपाके कटुकं रूक्षं कुष्ठगुल्मोदरप्रणुत्" । "नवपलाशपलाशवनम्" माघः ३स्त्रियां ४शठ्यां च स्त्री । पलं मांसमश्नाति अश–भोजये अण् उप० स० । ५राक्षसे पुंस्त्री०मेदि० स्त्रियां जातित्वात् ङीष् । तस्य मांसभोजित्वात्तथात्वम् । ६हरिद्वर्णे च ७मगधदेशे पु० शब्दरत्ना० ८लाक्षायां स्त्री राजनि० गौरा० ङीष् । [स्वार्थे क । २पलाशवृक्षे शब्दच० ।

पलाशक पु० पलाश+संज्ञायां कन् । १शठ्यां जटाधरः ।

पलाशपर्णी स्त्री पलाशस्येव पर्णमस्याः गौरा० ङीष् । अश्वगन्धायाम् । [नाडीहिङ्गौ राजनि० ।

पलाशाख्य पु० पलाशं तत्पुष्पगन्धमाख्याति आ+ख्या क ।

पलाशादि पु० "पलाशादिभ्यो वा" पा० विकारे अञ्प्रत्ययनिमित्ते शब्दगणे स च गणः पा०ग० उक्तो यथा "पलाश खदिर शिंशपा स्पन्दन पुलाक करीर शिरीष यवास विकङ्कत" पलाशस्य विकारः पालाश इत्यादि ।

पलाशान्ता स्त्री पलाशानामन्तो गन्धवान् यस्याः । गन्धपत्रायाम् राजनि० ।

पलाशिन् पु०पलाशं विद्यतेऽस्य इनि । १वृक्षे अमरः २पत्रयुक्ते त्रि० स्त्रियां ङीप् । [शादसन्निकृष्टदेशादौ ।

पलाशिल त्रि० पलाशस्यादूरदेशाधि काशा० इल । पला-

पलाशीय त्रि० पलाशमस्त्यस्य उत्करा० छ । पत्रयुक्ते

पलिक त्रि० पलं मानत्वेनास्त्यस्य ठन् । परुपरिमितद्रव्ये

पलिक्नी स्त्री पलिता वृद्धा स्त्री "छन्दसि क्न वा ङीप्" पा० क्न ङीप् । १श्वेतकेशायां वृद्धायां स्त्रियां यजु० ३० १५ लोके तु न । पलिता इत्येव । २वालगर्भिण्यां स्त्रीगव्याम् हेमच० ।